

ради тази ваша постѣпка България ще бжде разгласена въ чужбина за разбойническа страна, въ която не се радватъ на сигурностъ даже консулскитѣ кѣщи? Знаете ли, че ако се научи кой и да е за постѣпката Ви, за нея ще бждатъ наказани всички, и вий, и азъ и прѣподавателя ви? Обѣщавате ли, да не кажете никому за станалото?

Ний бѣхме тѣй трогнати отъ непрѣвиденото обстоятелство, какво и Добри Ефенди може да пострада заради насъ, че извирахме грѣмко и съ успокоение:

— Обѣщаваме, обѣщаваме!

Слѣдъ това Добри Ефенди донесе всички минерали, които му бѣхме дали. Тѣхъ и мамутовата костъ върнахме по сѣщия начинъ тамъ отъ гдѣто ги бѣхме взели. Слугата сне мѣрка отъ счупения прозорецъ и скоро консулатото, нашия богатъ на плячка Цариградъ, бѣ недостѣпенъ за насъ. Пъкъ и не съжaliaвахме за него.

И заживѣхме ние, смѣлитѣ запорожци, въ непрѣкъснатъ страхъ, отъ строго наказание. Всѣки денъ очаквахме отъ класниятъ учителъ, да ни съобщи, че всички, или поне по-отличитѣ се казаци, сѣ изключени отъ гимназията.

Случи се обаче нѣщо по лошо. За нашата постѣпка не изключиха никого. Но и директоръ, и всички учители станаха извънредно строги и вискателни спрѣмо насъ, и то въ отношение и на поведението, и на успѣха ни. Особно Добри-Ефенди. Прѣзъ часоветѣ при насъ той бѣше сериозенъ, строгъ, на щрекъ при всѣко мрѣждане и шушукане. Усмивката му, която по-рано играеше по устнитѣ му и озаряваше лицето му, изчезна за винаги. А тѣзи негови обноси, като че ли ни попариха:

цѣлиятъ класъ изглеждаше постърналъ и незаинтересуванъ, даже отъ новитѣ химически опити. Омрѣзнали ни бѣха и училище и учение. Всѣки очакваше, по-силно и по-нетърпѣливо отколкото прѣзъ другитѣ години, по-скорошното настѣпване на лѣтната ваканция.

На края на годината, когато Добри-Ефенди влѣзе за послѣденъ пѣтъ въ класа, и за прѣви пѣтъ попита, гдѣ е прѣдишната ни веселостъ и палавостъ, — като че ли самиятъ той не ни бѣ хокалъ и наказвалъ за тѣхъ, — единъ отъ насъ, единъ отъ по-отчаянитѣ, стана и сърдито попита:

— Господине прѣподавателю, *тогава* Вие казахте, че науката щѣла да се обърне, веднажъ за винаги, съ краката нагорѣ, ако наистина ние сме били намѣрили „мамутовото колѣно“ въ „Андалузия“, и ако би се доказало, че мамутитѣ сѣ живѣли нѣкога и въ България. Давно това да бѣше тѣй, давно науката да бѣ се обърнала съ краката нагорѣ, та да не учимъ вече, да не посѣщаваме училища, гдѣто всички учители ни прѣслѣдватъ и гонятъ и ни държатъ гаресь.

Добри Ефенди поиска да му обяснимъ по-добрѣ, какво иска да каже другаря ни. Казахме му всички единъ прѣзъ другъ, че за насъ неговитѣ думи: „Науката съ краката нагорѣ“ значатъ, науката да бжде обѣсена, да умрѣ, а слѣдъ това училищата ще трѣбва да бждатъ, разбира се, затворени.

Добри Ефенди се изсмѣ грѣмко, продължително и заразително, и нашето недоумѣние мина въ веселостъ, на която не бѣхме се отдавали дълги мѣсеци.

И ние забравихме станалото, и цѣла ваканция очаквахме започването новата учебна година — за да имаме пакъ за учителъ Добри Ефенди.

